

FAUNA Uitvinding Apeldoerner heeft succes en wordt nu uitgebreid naar rest van de Veluwe

Boerenslimheid houdt zwijnen tegen

Zat. 08/12 '12

Zelf noemt Henk Pannekoek (64) het boerenslimheid, zijn ontdekking om wilde zwijnen te weren uit de bermrand van wegen.

door Lo van der Wal

Omgewoelde bermen. Op de Veluwe zijn ze de gewoonste zaak van de wereld. Henk Pannekoek zag ze vijftien jaar lang elke dag, rijdend van zijn woonplaats Apeldoorn via Epe en Tongeren naar 't Harde, waar hij tot voor kort zijn bedrijf, de Altena Groep, runde.

Het viel hem tijdens die ongeveer zeventuizend ritjes op dat wilde zwijnen, de veroorzakers van de omgewoelde bermen, altijd van binnen naar buiten werken. Dat wil zeggen van de wegrand af verder de berm in, daarbij niet alleen schade veroorzakend aan de berm maar ook een groot gevaar vormend voor doorgaand verkeer. Biologen hebben voor deze werkwijze van zwijnen wel een verklaring. Ze denken dat de hogere temperaturen van het asfalt ervoor zorgen dat er meer bodemleven ontstaat direct aan de kant van de weg. Zwijnen hebben er met andere woorden meer kans om al wroetend iets van hun gading te vinden.

Henks boerenverstand - hij is als

Henk Pannekoek laat zien wat de resultaten zijn op de proefstrook met zwijnverdwijnblokken op de provinciale weg N309 bij Tongeren. De hele berm is omgewoeld, maar waar de zwijnverdwijnblokken liggen is het glad gebleven.

foto Lo van der Wal

boerenzoon opgegroeid in Marle, een buurtschap van de gemeente Olst-Wijhe aan de westelijke kant van de IJssel - zei hem dat er wellicht nog een verklaring is. Hij dacht meteen aan strooizout, waarvan de hoogste concentraties immers te vinden zijn net naast het asfalt. „Kijk maar eens hoe koeien reageren op een zoute liksteen”, zegt hij. Henk is iemand die, als zijn boerenversand hem iets zegt, hij dat ook serieus neemt. Voor zijn 'strooizouttheorie' vond hij bij de provincie Gelderland, nadat

er aanvankelijk wat lacherig over werd gedaan, een open oor. Het gevolg was dat er in de berm van de provinciale weg N309, tussen de rotonde bij Tongeren en 't Harde - inderdaad langs de route die Henk jarenlang dagelijks heeft gereden - in 2010 een proefstrook werd aangelegd van driehonderd meter. Het resultaat is mooi te zien op deze ochtend, waarop er een klein laagje sneeuw ligt. Dat er wilde zwijnen bezig zijn geweest is evident. De bermen zijn behoorlijk omgewoeld. Alleen: niet op

het proefvlak met de zwijnverdwijnblokken, net naast de weg. Daar is het glad gebleven.

Ook bij de provincie is men overtuigd dat de zwijnverdwijnblokken van geestelijk vader Henk Pannekoek („Ik loop m'n hele leven al dingen te bedenken.”) werken. Vandaar dat deze week is begonnen met de aanleg van zwijnverdwijnblokken in gebieden met een hoge zwijndichtheid. Als eerste zijn trajecten in Nunspeet, vanaf de A28 naar Elspeet en Ede-Arnhem aan de beurt, maar de komende drie jaar worden alle zwijngewoelige plekken aangepakt, weet Pannekoek. Hoewel hij inmiddels de Altena Groep heeft verkocht krijgt hij een licentievergoeding per strekkende meter voor zijn uitvinding. Langs provinciale wegen gaat het om een strook van tachtig centimeter breed, maar, benadrukt Pannekoek, de aanleg van zwijnverdwijnblokken langs gemeentewegen is misschien nog veel urgenter. Gemeentelijke wegen in het buitengebied zijn doorgaans smaller, waardoor de kans op aanrijdingen met wilde zwijnen die zich op het asfalt bevinden, nog groter is. Langs gemeentelijke wegen zouden stroken kunnen komen van zestig centimeter breed. Volgens Pannekoek heeft Ede al belangstelling getoond. Overigens is de markt voor zwijnverdwijnblokken nog groter, want niet alleen in Gelderland komen wilde zwijnen voor, ook in een deel van Limburg. Pannekoek: „En wat dacht je van Duitsland.”

Aangepast

- Zwijnverdwijnblokken zijn aangepaste Rona bermverbandblokken die het bedrijf de Altena Groep in 2006 op de markt bracht en speciaal ontwikkelde voor provinciale wegen. Deze wegbermverharding van tachtig centimeter breed vergroot de verkeersveiligheid. Het aantal eenzijdige ongevallen, die ontstaan door zachte bermen, vermindert er sterk door.
- De aanpassing (tot zwijnverdwijnblokken) bestaat eruit dat deze Rona bermverbandblokken van een zodanig waterdoorlatend mengsel worden gemaakt dat het strooizout van de weg direct onder de blokken verdwijnt. Door het onderlinge verband tussen de betonblokken en het drainerend geotextiel eronder is het voor zwijnen onaan-trekkelijk om eronder te gaan wroeten.
- De betonstenen zelf zijn ook on-aantrekkelijk voor ze, omdat er basalt-split is verwerkt in het mengsel waarvan ze zijn gemaakt. Dat voelt (te) scherp aan aan hun snuit.
- Pannekoeks boerenverstand stopte niet nadat het de zwijnverdwijnblokken had bedacht. Door ze aan te leggen op een speciaal filterbed is het mogelijk om het water van de weg niet als vuil water, maar als water op drinkwaterkwaliteit in de bodem te laten verdwijnen.
- Hij won met zijn vinding onlangs de Milieu Innovatieprijs 2012.